

NAUJIENLAIŠKIS

TARPTAUTINĖS SANKCIJOS

TURINYS:

EUROPOS SĄJUNGA - 2

LIETUVA - 7

JUNGTINĖ KARALYSTĖ - 9

JUNGTINĖS AMERIKOS VALSTIJOS - 13

KITOS NAUJIENOS - 17

2023 m. spalio 23 d. Europos Komisija atnaujino dažniausiai užduodamų klausimų (DUK) skiltį:

- **dėl valstybės valdomų įmonių**

Atnaujintame DUK nurodoma, kad **Tarybos Reglamento (ES) Nr. 833/2014 5aa straipsnio** 1 dalies c punktas nurodo, jog yra draudžiama tiesiogiai ar netiesiogiai sudaryti bet kokį sandorį su juridiniu asmeniu, subjektu ar įstaiga, „veikiančiu“ a arba b punkte nurodyto subjekto vardu arba jo nurodymu.

Tarybos Reglamento (ES) Nr. 833/2014 5aa straipsnio 1 dalies c punktu siekiama spręsti atvejus, kai Tarybos Reglamento (ES) Nr. 833/2014 XIX priede nurodytas subjektas bando apeiti ES sankcijas, pavyzdžiui, **formaliai pakeičiant nuosavybės struktūrą**, kad būtų išvengta 5aa straipsnio 1 dalies b punkto taikymo.

Pažymėtina, kad 2019 m. spalio 17 d. Komisijos nuomonėje yra aptarta sąvoka „veikimas subjekto vardu arba jo nurodymu“. Kaip nurodo Komisija, nesant apibrėžties ir (arba) kriterijų, kuriais remiantis būtų galima įvertinti, ar subjektas veikė kito subjekto vardu arba jo nurodymu, nacionalinė kompetentinga institucija turėtų įvertinti **visas svarbias aplinkybes**. Tai galėtų būti, pavyzdžiui, detali nuosavybės ir (arba) kontrolės struktūra, įskaitant fizinių asmenų ryšius, sandorio pobūdį ir tikslas (kartu vertinant subjekto, kuriam jis priklauso arba kurį jis kontroliuoja verslo įsipareigojimus), tam tikra trečiųjų asmenų atskleista informacija ir (arba) faktiniai įrodymai, rodantys, kad nurodymus davė subjektas, kuriam taikomos ribojamosios priemonės.

Pavyzdžiui, bendrovė, kuriai anksčiau buvo taikomas 5aa straipsnio 1 dalies b punktas, gali būti „veikianti XIX priede nurodyto subjekto vardu arba jo nurodymu“ (5aa straipsnio 1 dalies c punktas), jei bendrovės nuosavybės struktūra pakeičiama taip, kad XIX priede nurodytam subjektui priklausančių akcijų dalis sumažėtų iki 50% arba mažiau pagal nuosavybės nustatymo kriterijų, ypač jei akcijos perleidžiamos toje pačioje įmonių grupėje ir (arba) akcijos perleidžiamos netrukus po atitinkamo subjekto įtraukimo į XIX priedą ir (arba) jei išlaikoma bet kokia reikšminga įtaka atitinkamam subjektui (pavyzdžiui, veto teisė arba bet kokia kita įtaka subjekto valdymui). Tokiu atveju yra pagrįstų priežasčių įtarti, kad **akcijų perleidimas buvo atliktas nesąžiningai, siekiant paslėpti faktinę nuosavybę ar kontrolę** ir apeiti Tarybos Reglamento (ES) Nr. 833/2014 5aa straipsnio taikymą.

- **dėl Rusijos Centrinio banko**

Atnaujintame DUK pateikiamas atsakymas į klausimą, ar mokėjimui, kuriuo siekiama įvykdyti „prievolę sumokėti savanorišką sandorį“ (vadinamąjį **„pasitraukimo mokestį“**), taikoma „...sandorių, susijusių su rezervų ir turto valdymu“ apibrėžtis, pateikta Tarybos Reglamento (ES) Nr. 833/2014 5a straipsnio 4 dalyje.

Europos Komisija nurodo, kad vadinamąjį „pasitraukimo mokestį“ nustato **Rusijos vyriausybė komisija** kuri šiuo atžvilgiu įgyvendina prezidento dekretą (Nr. 618, 2022 m.). **Šis dekretas nėra oficialių Rusijos mokesčių teisės aktų dalis**. Šiuo dekretu nustatomas mokėjimas kaip išankstinė sąlyga leisti ES bendrovėms atsisakyti veiklos Rusijoje, ir jis nėra lygiavertis leidimui Rusijos centriniam bankui valdyti savo atsargas ar turtą. **Todėl 5a straipsnis netaikomas mokėjimui, vadinamajam „pasitraukimo mokesčiui“**.

- **konsoliduota DUK versija** (atnaujinta 2023.10.31).

Atnaujintas ekonomiškai svarbių prekių Rusijai sąrašas

2023 m. spalio 18 d. Europos Sąjunga (ES) atnaujino **ekonomiškai svarbių prekių Rusijai sąrašą** (angl. *Economically Critical goods list, ECG*). **ECG sąrašas buvo atnaujintas iš jo pašalinus 77 šešiaženklis prekių KN kodus ir įtraukus 16 naujų šešiaženklių KN kodų** – daugiausiai tai krovinių transporto priemonės ir jų dalys. Iš esmės ECG sąrašą sudaro pramoninės prekės, kurioms taikomos ES sankcijos ir kurių prekybos srautai per tam tikras trečiąsias šalis į Rusiją yra neįprasti. Pažymėtina, kad šis sąrašas gali padėti eksportuotojams atlikti **deramą patikrinimą ir veiksmingai laikytis reikalavimų**, taip pat tikslingai vykdyti šalių partnerių muitinių ir teisėsaugos institucijų, pasiryžusių užtikrinti, kad jų teritorijos nebūtų naudojamos ES sankcijoms apeiti, kovos su sankcijų vengimu reikalavimus.

Į sąrašą įtrauktos ekonomiškai svarbios prekės yra atrinktų grupių prekės daugiausia pramoninių prekių, klasifikuojamų skyriuose: **28 (cheminės medžiagos), 84 (mašinos), 85 (elektronika), ir 87 (transporto priemonės)**.

Į ECG sąrašą įtrauktos prekės, kurių:

- eksportas **viršija 1 mln. eurų ribą** per 12 mėn. laikotarpį (2022 m.); ir
- **ne mažiau kaip 100% yra padidėjęs eksportas į Rusiją** iš trečiųjų šalių, palyginti su trejų ankstesnių trejų metų laikotarpių vidurkiu prieš prasidedant Rusijos karinei agresijai prieš Ukrainą.

Daugiau informacijos (anglų k.): List of economically critical goods - A list of mainly industrial goods subject to EU sanctions, for which anomalous trade flows via certain third countries to Russia have been detected

EK paskelbė 2021 m. dvejetainio paskirties prekių eksporto kontrolės statistikos duomenis

2023 m. spalio 19 d. Europos Komisija paskelbė atnaujintus **statistinius duomenis** apie ES dvejetainio naudojimo prekių eksporto kontrolės reglamento (Reglamentas (ES) 2021/821) įgyvendinimą.

Ši atnaujinta informacija, kaip ir ankstesniais metais, skelbiama kartu su metine tiesioginių užsienio investicijų (TUI) patikros ataskaita, nes tiek eksporto kontrolės, tiek tiesioginių užsienio investicijų patikros metu nustatomos strateginės prekybos ir investicijų kontrolės priemonės saugumui ES užtikrinti.

Iš valstybių narių surinktų duomenų apie **ES prekybą dvejetainio naudojimo prekėmis** matyti, kad dvejetainio naudojimo prekių eksportas sudarė apie **2,5%** viso ES-27 eksporto (ES viduje ir už jos ribų), o prekybos dvejetainio naudojimo prekėmis vertė siekė **147 mlrd. eurų**.

Kalbant apie **dvejetainio naudojimo prekių licencijavimą**, paraiškų vertė siekė **45,5 mlrd. eurų**, t.y. **2,1%** viso 27 ES valstybių narių eksporto, o prekyba dvejetainio naudojimo prekėmis, kurioms išduoti leidimai, sudarė 38,5 mlrd. eurų, t. y. 1,8% viso ES-27 šalių eksporto.

Prancūzija, Suomija, Čekija, Vokietija, Belgija ir Suomija yra pagrindinės ES vidaus siuntimo paskirties šalys, o Reglamentas (ES) 2021/821 I priedo 58 kategorija „Telekomunikacijų ir informacijos saugumas“ yra didžiausia licencijų išdavimo kategorija pagal vertę.

2023 m. spalio 12 d. Taryba paskelbė atnaujintą **informaciją** apie **pagrindinius ekonominius rodiklius**, kurie rodo, kad ribojamosios priemonės Rusijai, kurių imtasi Europoje ir kitur, padarė poveikį Rusijos ekonomikai.

Remiantis Pasaulio banko, Tarptautinio valiutos fondo (TVF) ir Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacijos (EBPO) duomenimis, 2022 m. Rusijos ekonomikai buvo blogi metai. Apskaičiuota, kad 2022 m. Rusijos bendrasis vidaus produktas (BVP) sumažėjo 2,1%. **Rusijos ekonomika gali toliau trauktis ir 2023 m.** Prognozuojama, kad jos BVP sumažės 2,5% esant nepalankiausiam scenarijui (EBPO duomenimis) arba 0,2%, remiantis Pasaulio banko duomenimis. 2023 m. TVF numato augimą (0,7%).

Skaičiai taip pat patvirtina, kad ribojamosios priemonės duoda rezultatų. Ir Pasaulio banko, ir TVF skaičiavimais, 2022 m. Rusijos prekyba prekėmis ir paslaugomis turėjo gerokai sumažėti. Prognozuojama, kad 2023 m. importas bus didesnis nei 2022 m., o eksportas, Pasaulio banko duomenimis, toliau mažės arba, TVF duomenimis, išliks beveik tokio paties lygio.

Tarptautinės energetikos agentūros duomenimis, **2023 m. sausio mėn. Rusijos pajamos iš naftos sumažėjo daugiau kaip ketvirtadaliu** (palyginti su 2022 m. sausio mėn.). Vasario mėn. sumažėjimas buvo dar didesnis (daugiau nei 40%).

Šiuo metu ES, kitose G7 šalyse ir Australijoje **užblokuota 300 mlrd. EUR. Rusijos centrinio banko atsargų** (du trečdaliai jų užblokuota ES). Taip pat įšaldyta **apie 20 mlrd. EUR vertės turto**, priklausancio daugiau kaip **1500 asmenų ir subjektų**, kuriems taikomos sankcijos.

Iranui ir toliau bus taikomos ribojamosios priemonės pagal ES neplatavimo režimą

2023 m. spalio 17 d. Taryba nusprendė imtis būtinų veiksmų, kad **Iranui toliau būtų taikomos ribojamosios priemonės pagal ES neplatavimo režimą**.

Taryba įvertino, kad esama pagrįstų priežasčių susilaikyti nuo šių apribojimų panaikinimo **pereinamąjį dieną** (2023 m. spalio 18 d.), kaip iš pradžių buvo numatyta pagal Bendrą visapusišką veiksmų planą (BVVP). Tarybos sprendimas atitinka JT Saugumo Tarybos rezoliucijos 2231 ir BVVP nuostatas, kadangi **Iranas nesilaiko įsipareigojimų pagal BVVP**, kaip nuo 2019 m. praneša Tarptautinė atominės energijos agentūra.

Atitinkamai Taryba priėmė Tarybos Sprendimą (BUSP) 2023/2195 ir Tarybos Įgyvendinimo Reglamentą (ES) 2023/2196, kuriais asmenys ir subjektai, dalyvaujantys **branduolinėje arba su balistinėmis raketomis susijusioje veikloje** arba kurie yra susiję su **Islamo revoliucijos gvardija (IRGC)**, toliau **paliekami įtraukti į sąrašus**, anksčiau **sudarytus Jungtinių Tautų**. Taryba taip pat susitarė **palikti sektorines ir individualias priemones**, galiojančias pagal ES sankcijų režimą, visų pirma susijusias su **Irano vykdomu branduolinio ginklo platinimu**, taip pat toliau taikyti **ginklų bei raketų embargą**.

Šie veiksmai neprilygsta papildomų ES sankcijų Iranui nustatymui. Be to, visos ES sankcijos, kurios jau buvo panaikintos pagal BVVP, ir toliau lieka panaikintos.

Daugiau informacijos (lietuvių k.): [Iranas: Taryba ribojamąsias priemones, taikomas pagal sankcijų režimą, skirtą kovai su ginklų platinimu, paliko galioti ir po BVVP pereinamosios dienos](#)

Nustatyta ribojamųjų priemonių atsižvelgiant į padėtį Nigeryje sistema

2023 m. spalio 23 d. ES Taryba nustatė ribojamųjų priemonių atsižvelgiant į padėtį Nigeryje sistemą. Atitinkamai Taryba priėmė Tarybos Sprendimą (BUSP) [2023/2227](#) ir Tarybos Reglamentą (ES) [2023/2406](#)

Pagal šią naująją sistemą ES galėtų taikyti sankcijas asmenims ir subjektams, atsakingiems už veiksmus, kurie **kelia grėsmę taikai, stabilumui ir saugumui** Nigeryje, **kenkia konstitucinei tvarkai**, demokratijai, teisinei valstybei arba **laikomi šiurkščiais žmogaus teisių pažeidimais** ar Nigeryje taikomos **tarptautinės humanitarinės teisės** pažeidimais.

Ribojamąsias priemones sudaro **turto įšaldymas ir draudimas teikti lėšas** asmenims ir subjektams, taip pat asmenims taikomas **draudimas keliauti**.

Daugiau informacijos (anglų k.): [Nigeris: ES nustatė autonominę ribojamųjų priemonių sistemą.](#)

Pratęstas ribojamųjų priemonių taikymas Burundžiui, Gvinėjai, ISIL ir „Al-Qaida“ bei Moldovos Respublikos Padnestrės regiono vadovybei

2023 m. spalio 23 d. Taryba pratęsė ribojamųjų priemonių atsižvelgiant į padėtį **Burundyje** taikymą dar vieniems metams iki **2024 m. spalio 31 d.**

Šiuo metu galiojančios ribojamosios priemonės taikomos **vienam asmeniui**. Į sąrašą įtraukto asmens turtas įšaldomas, o ES piliečiams ir bendrovėms draudžiama sudaryti jam galimybę naudotis lėšomis. Be to, jam taikomas draudimas keliauti, o tai reiškia, kad jis negali atvykti į ES valstybes nares arba vykti per jas tranzitu.

Daugiau informacijos (anglų k.): [Burundis. Taryba pratęsė ribojamųjų priemonių taikymą.](#)

2023 m. spalio 23 d. Taryba priėmė sprendimą pratęsti esamų ribojamųjų priemonių taikymą **ISIL/„Da'esh“ ir „Al-Qaida“**, taip pat su jomis susijusiems fiziniams ir juridiniams asmenims, grupėms, susivienijimams bei subjektams dar vieniems metams, iki **2024 m. spalio 31 d.**

Šiuo metu galiojantis sankcijų režimas taikomas **14 asmenų ir 5 grupėms**. Šiomis autonominėmis ribojamosiomis priemonėmis papildomos JT Saugumo Tarybos nustatytos sankcijos, taikomos ISIL / „Da'esh“ ir „Al-Qaida“.

Daugiau informacijos (anglų k.): [ISIL / „Da'esh“ ir „Al-Qaida“. ES ribojamųjų priemonių taikymas pratęstas dar vieniems metams - Consilium \(europa.eu\).](#)

2023 m. spalio 23 d. Taryba taip pat pratęsė ribojamųjų priemonių atsižvelgiant į padėtį **Gvinėjoje** taikymą dar vieneriems metams, iki **2024 m. spalio 27 d.** Šiuo metu galiojančios ribojamosios priemonės taikomos 5 asmenims.

2023 m. spalio 26 d. Taryba pratęsė ribojamąsias priemones taikomas **Moldovos Respublikos Padnestrės regiono** vadovybei iki **2024 m. spalio 31 d.** Atitinkamai priimtas Tarybos Sprendimas (BUSP) [2023/2423](#).

2023 m. spalio 20 d. ES paskelbė metinę kovos su masinio naikinimo ginklų platinimo strategijos įgyvendinimo pažangos **ataskaitą**, kurioje taip pat pateikiamas vertinimas kaip sankcijos ir eksporto kontrolės priemonės prisideda prie masinio naikinimo ginklų platinimo strategijos įgyvendinimo.

Ataskaitoje pažymima, kad:

- **visapusiškas sankcijų įgyvendinimas yra itin svarbus** atsižvelgiant į grėsmę, kurią tarptautinei taikai kelia Korėjos Liaudies Demokratinė Respublika (KLDK) ir cheminiai ginklai Sirijoje;
- bendro visapusiško veiksmų plano (BVVP) atkūrimas tebėra vienintelis būdas Iranui pasinaudoti visais BVVP privalumais ir pasiekti visapusišką sankcijų panaikinimą;
- **pabrėžtas svarbus daugiašalių eksporto kontrolės režimų** (Australijos grupės, Raketų technologijų kontrolės režimo, Branduolinių tiekėjų grupės, Vasenaro susitarimo ir Zangger komiteto) **vaidmuo**;
- ES teikia plataus masto paramą valstybėms partnerėms kuriant arba tobulinant savo pačių eksporto kontrolės sistemas;
- JT Generalinėje Asamblėjoje **ES prieštaravo Kinijos rezoliucijai** dėl taikaus tarptautinio bendradarbiavimo naudojimo skatinimo tarptautinio saugumo kontekste. **ES šią rezoliuciją laiko bandymu pakenkti eksporto kontrolės režimams.**

Nustatyta ribojamųjų priemonių sistema, atsižvelgiant į veiklą, kuria kenkiama Sudano stabilumui ir politiniam pereinamajam procesui

2023 m. spalio 9 d. Taryba priėmė Sprendimą (BUSP) **2023/2135**, kuriuo **nustatoma tikslinių ribojamųjų priemonių**, taikomų atsižvelgiant į veiklą, kuria kenkiama **Sudano** stabilumui ir politiniam pereinamajam procesui, **sistema**. Atitinkamai priimtas ir Tarybos Reglamentas (ES) **2023/2147**.

Ribojamąsias priemones sudaro draudimas keliauti, lėšų ir ekonominių išteklių įšaldymas ir draudimas tam tikriems fiziniams ar juridiniams asmenims, subjektams ar organizacijoms naudotis lėšomis ir ekonominiais ištekliais.

Bendrasis Teismas patvirtino Dmitry Arkadievich Mazepin lėšų įšaldymą

2023 m. lapkričio 9 d. Bendrasis Teismas priėmė sprendimą byloje **T-282/22** ir atmetė visus D.Mazepin pateiktus argumentus dėl 2022 m. kovo 9 d. Tarybos jam nustatytų ribojamųjų priemonių teisėtumo.

Dmitry Mazepin yra Rusijos pilietybę turintis verslininkas. Jis yra įvairių cheminių medžiagų gamintojos Uralchem savininkas ir generalinis direktorius. 2022 m. vasario mėn., po pirmųjų Rusijos agresijos prieš Ukrainą etapų, D. Mazepin kartu su kitais 36 verslininkais susitiko su prezidentu V.Putinu ir kitais Rusijos vyriausybės nariais. Jie aptarė, kokių veiksmų reikia imtis po Vakarų sankcijų Rusijai. Europos Sąjungos nuomone, iš to, kad D. Mazepin buvo pakviestas į šį susitikimą, ir kitų byloje esančių įrodymų matyti, kad **jis priklauso artimiausiam prezidento V.Putino ratui, yra įtakingas verslininkas ir remia arba įgyvendina politiką, keliančią grėsmę Ukrainai.**

Bendrasis Teismas nurodė, kad Taryba tinkamai motyvavo savo sprendimą. Taryba pateikė pakankamai **konkrečių, tikslių ir nuoseklių įrodymų**, patvirtinančių, kad **D.Mazepin yra įtakingas verslininkas**, veikiantis sektoriuje, iš kurio Rusijos vyriausybė gauna daug pajamų. Taigi šios **sankcijos atitinka Tarybos siekį daryti spaudimą Rusijos valdžios institucijoms**, kad šios nutrauktų savo veiksmus ir politiką, kuriais destabilizuojama Ukraina.

Vilniuje įvyko antrasis Pasienio valstybių atstovų susitikimas

2023 m. spalio 23 d. Vilniuje įvyko antrasis Pasienio valstybių atstovų susitikimas. Susitikime dalyvavo **Estijos, Latvijos, Lenkijos, Lietuvos, Norvegijos ir Suomijos** (toliau – Pasienio valstybių) užsienio reikalų ministerijų ir muitinių bei Europos kovos su sukčiavimu tarnybos pareigūnai.

Susitikime aktyviai dalintasi informacija apie **prekybos būdus**, prekių **tiekimo grandines ir schemas**, taikomas siekiant apeiti sankcijas, taip pat aptartas poreikis operatyviai **keistis duomenimis, didinti** viešojo ir privačiojo sektorių **informuotumą**, nemažinti sankcijų naštos Rusijai ir jos sąjungininkėms – Baltarusijai ir Iranui. Susitikimo dalyviai pabrėžė svarbą **bendrų regioninių veiksmų**, kurių tikslas – šalinti bet kokias likusias ar atsirandančias sankcijų nustatymo ir įgyvendinimo spragas, mažinančias sankcijų poveikio veiksmingumą.

Pasienio valstybių atstovai sutarė imtis konkrečių priemonių **stiprinti vieningą regioninį sankcijų įgyvendinimą**. Tai vienas iš svarbiausių prioritetų siekiant, kad sankcijos būtų įgyvendinamos veiksmingai, o Rusijos galimybės tęsti karinę agresiją prieš Ukrainą būtų visais būdais ribojamos. Tam tikslui Pasienio valstybės ir toliau bendradarbiaus vienodų muitinės patikros procedūrų nustatymo klausimais, derins leidimų atitinkamose srityse išdavimo taisykles, užtikrins reguliarią keitimąsi informacija ir gerąja patirtimi.

Pirmasis Pasienio valstybių susitikimas vyko 2023 m. gegužės mėnesį Helsinkyje. Daugiau informacijos apie pirmąjį susitikimą galite rasti [čia](#).

Daugiau informacijos (lietuvių k.): [Vieningas sankcijų įgyvendinimas – antrojo Pasienio valstybių susitikimo Vilniuje dalyvių dėmesio centre | Naujienos | Lietuvos Respublikos užsienio reikalų ministerija](#)

Lietuvos muitinė nustatė, kaip prabangūs automobiliai apeinant sankcijas atsiduria Rusijoje

2023 m. lapkričio 7 d. Lietuvos muitinė paskelbė, kad bendradarbiaudama su „Lietuvos geležinkelių“ grupės krovinių vežimo bendrove „LTC Cargo“, **atliko tyrimą dėl 2023 m. birželio – rugpjūčio mėnesiais kitų Europos Sąjungos valstybių į trečiąsias šalis eksportuotų prabangių automobilių**. Buvo atlikta automobilių, kurių vertė 50 tūkstančių eurų ir daugiau, eksporto analizė į Kazachstaną, Baltarusiją, Uzbekistaną, Sakartvelą, Kirgiziją per Lietuvos Respublikos muitinės postus.

Tyrimo metu, pasinaudojant viešai prieinamais šaltiniais, nustatyta, kad didžioji dalis automobilių po atliktų muitinės formalumų trečiojoje šalyje, pavyzdžiui: Kazachstane, Baltarusijoje, Uzbekistane, Sakartvele bei Kirgizijoje, vėliau buvo pervežti ir įregistruoti Rusijoje. Nustatyta, kad bendra Rusijoje registruotų automobilių statistinė vertė **43 030 897 eurų**. Vadinas, **beveik kas antras** iš ES į trečiąsias šalis eksportuotas **prabangus automobilis pateko į Rusijos rinką**.

Tokiu būdu **buvo apeitos** 2014 m. liepos 31 d. Tarybos **Reglamento (ES) Nr. 833/2014** dėl ribojamųjų priemonių atsižvelgiant į Rusijos veiksmus, kuriais destabilizuojama padėtis Ukrainoje, **3h ir 3k straipsnių nuostatos**, draudžiančios tiesiogiai ar netiesiogiai parduoti, tiekti, perduoti ar eksportuoti lengvuosius automobilius į Rusiją arba naudojimui Rusijoje.

Lietuvos muitinė informaciją apie minėtus galimus sankcijų apėjimus perduos muitinį tikrinimą ir eksporto forminimą atlikusių ES valstybių muitinėms dėl tolimesnio tyrimo bei dėl eksporto kontrolės sustiprinimo mažinant sankcijų apėjimo riziką.

Taip pat **Lietuvos muitinė imsis papildomų priemonių** prabangių lengvųjų automobilių eksporto kontrolei stiprinti. Muitinio įforminimo metu bus daugiau dėmesio skiriama muitinei pateiktuose dokumentuose esančios informacijos ir pačių dokumentų **autentiškumo patikrai**, reikalaujama pateikti **gamintojo deklaraciją** automobilių eksporto į trečiąsias šalis atveju, reikalaujama eksportuojamų prekių gavėjo įsipareigojimo neparduoti, kitaip neperduoti ir nenaudoti įsigyto automobilio nesilaikant tarptautinių sankcijų taikymo sąlygų.

Eksportuotojai, kurių automobiliai buvo eksportuoti, o vėliau registruoti Rusijoje, **galės tęsti transporto priemonių eksporto veiklą tik tuomet, kai bus baigti tyrimai dėl galimo sankcijų pažeidimo**, taip pat, kai eksportuotojai muitinei pateiks informaciją apie savikontrolės priemones, leisiančias užkardyti tolesnius galimus pažeidimus.

Daugiau informacijos (lietuvių k.): [Aktualija \(Irmuitine.lt\)](https://irmuitine.lt)

Lietuvos muitinė atidžiau tikrins, ar teisingai suklasifikuotos eksportuojamos prekės

2023 m. spalio 31 d. Lietuvos Respublikos muitinė informavo, kad reaguodama į Rusijos pradėtą karinę agresiją prieš Ukrainą ir įgyvendindama ES Tarybos Reglamentu (ES) Nr. 833/2014 ir Tarybos Reglamentu (EB) Nr. 765/2006 nustatytas sankcijas Rusijos Federacijai bei Baltarusijos Respublikai, **nuo 2023 m. lapkričio mėnesio ypatingą dėmesį skirs eksportuojamų prekių klasifikavimui**, stengdamasi sumažinti riziką ribojamoms prekėms patekti į Rusijos ir Baltarusijos vidaus rinką.

Pastebėti atvejai, kai bandant išvengti sankcijų reikalavimų, eksportuojamos prekės klasifikuojamos **Kombinuotosios nomenklatūros pozicijose, kurios integruotame Lietuvos tarife nepažymėtos, kaip tos, kurioms taikomos ribojamosios priemonės**. Todėl eksportuojant prekes iš Lietuvos Respublikos į Vidurinės Azijos ir Pietų Kaukazo regionus, muitinė, paimdama prekių mėginius, atliks prekių klasifikavimo pagal Kombinuotąją nomenklatūrą patikrą, įskaitant ir laboratorinius tyrimus.

Dėl didinamos eksportuojamų prekių kontrolės gali pailgėti eksporto procedūrų muitinio įforminimo laikas. Atsižvelgdama į tai, Lietuvos muitinė rekomenduoja deklaruojant **prekes** jas **aprašyti kuo išsamiau**, kad iš prekių aprašymo **būtų įmanoma vienareikšmiškai identifikuoti jų savybes**, turinčias įtakos prekių klasifikavimui, bei pateikti dokumentus, pagrindžiančius eksportuojamų prekių savybes, jų charakteristikas.

Daugiau informacijos (lietuvių k.): [Aktualija \(Irmuitine.lt\)](https://irmuitine.lt)

JUNGTINĖ KARALYSTĖ

Paskelbtos sankcijos asmenims ir subjektams, veikiantiems Rusijos aukso, naftos ir kituose strateginiuose sektoriuose

2023 m. lapkričio 8 d. Jungtinė Karalystė (JK) nustatė sankcijas **dvidešimt devyniems fiziniams ir juridiniams asmenims**, veikiantiems **Rusijos aukso, naftos ir kituose strateginiuose sektoriuose**. Į sankcijų sąrašą įtraukti Rusijos oligarchai ir įmonės bei trečiųjų šalių pagalbininkai, kurie prisideda prie Rusijos karo pajamų didėjimo.

Rusijos **aukso ir naftos rinkos** yra glaudžiai susijusios su Kremliumi ir yra labai **svarbūs pajamų šaltiniai Rusijai** toliau tęsiant karinę agresiją prieš Ukrainą. Auksas yra itin reikšmingas pajamų šaltinis Rusijos karo veiksmams remti, jo vertė Rusijos ekonomikai 2021 m. siekė **12,6 mlrd. svarų sterlingų**.

Nustatytomis sankcijomis siekiama užkirsti kelią fiziniams ir juridiniams asmenims padėti Rusijai išvengti tarptautinių sankcijų poveikio. Tarp asmenų, kuriems JK nustatė sankcijas, yra Jungtiniuose Arabų Emyratuose įsikūręs tinklas, atsakingas už **daugiau kaip 300 mln. dolerių pajamų** iš aukso nukreipimą į Rusiją. Be to, taikiniu tapo ne tik auksu prekiaujanti bendrovė „Paloma Precious DMCC“ ir pagrindinis šios organizacijos vadovas Howard John Baker, tačiau ir **du didžiausi Rusijos aukso gamintojai** - „Nord Gold PLC“ ir „Highland Gold Mining Limited“, taip pat **Rusijos oligarchai** Vladislav Sviblov ir Konstantin Strukov.

Pažymėtina, kad JK taip pat nustatė sankcijas įmonei „Paramount Energy & Commodities DMCC“. Buvo nustatyta, jog ši įmonė naudoja **neskaidriomis nuosavybės struktūromis**, todėl Rusija ja pasinaudojo, kad sušvelnintų Jungtinės Karalystės kartu su G7 partneriais įvestų su nafta susijusių sankcijų smūgį.

Jungtinė Karalystė taip pat ėmėsi veiksmų, kad sužlugdytų **slaptą viešųjų pirkimų tinklą**, kuriuo Rusija naudojosi įsigydamą svarbių Vakarų technologijų, ir dėl to nustatė sankcijas įmonei OOO „TK Fly Bridge“, kuri tiekia **dvejopo naudojimo prekes** Rusijos elektronikos gamintojams „NPP Istok“ ir „Ecitech“.

Daugiau informacijos (anglų k.): [UK cracks down on gold and oil networks propping up Russia's war economy](#)

Paskelbtas raudonasis perspėjimas dėl piktnaudžiavimo auksu siekiant išvengti sankcijų

2023 m. lapkričio 8 d. Nacionalinė kovos su nusikalstamumu agentūra (angl. *National Crime Agency*, NCA) įspėjo finansų įstaigas ir kitus reguliuojamo sektoriaus dalyvius, kad **Rusija naudoja auksą** kaip priemonę pakenkti JK sankcijų režimo poveikiui.

Atsižvelgdama į Jungtinės Karalystės svarbą aukso rinkai, **NCA įspėja apie sąmoningus bandymus išplauti sankcionuotą auksą**, siekiant užmaskuoti jo kilmę, kad jis galėtų būti paslėptas tiekimo grandinėse ir parduodamas Jungtinėje Karalystėje bei visame pasaulyje.

Nuo 2022 m. liepos 21 d. iš Rusijos eksportuojamas auksas vis dažniau siunčiamas į šalis, kurios netaiko sankcijų rusiškam auksui. Kai auksas išlydomas ir perlydomas arba rafinuojamas, jo kilmės neįmanoma nustatyti tiriant, nes **dingsta bet kokie prabos ženklai**. Importuojamą išgautą auksą taip pat galima lengvai užmaskuoti. **Paslėpus kilmę, naują rusišką auksą galima parduoti kitai šaliai**, kuri gali nežinoti tikrosios jo kilmės.

Paskelbtame perspėjime nurodoma, kad pasaulinė aukso rinka skirstoma į oficialiąją ir neoficialiąją. **Oficialiąją fizinę rinką Londone savarankiškai reguliuoja Londono lydinių rinkos asociacija** (angl. *London Bullion Market Association*, LBMA). LBMA akredituoja aukso perdirbimo įmones visame pasaulyje ir nustato standartus, pagal kuriuos auksas laikomas atitinkančiu Londono lydinių biržoje tinkančių aukso ir sidabro luitų ir prekybos jais standartus (angl. *London Good Delivery*), kurie tapo „de facto“ pasauliniais standartais. Šie standartai apima JK, ES ir JAV sankcijų laikymąsi. LBMA akredituotoms rafinavimo gamykloms (angl. *Good Delivery List*, GDL) tenka apie 85-92% metinės pasaulinės išgaunamo aukso produkcijos.

Auksas, laikomas kaip turtas arba kuriuo prekiaujama fiziniėje Londono rinkoje, turi atitikti aukščiau nurodytus standartus. Mažiau duomenų yra apie neoficialią rinką, kuri koncentruojasi aplink JAE, Kiniją ir Indiją, kur auksas naudojamas įvairiais tikslais - juvelyriniams dirbiniais, gamybai ar aukso luitams, laikomiems už oficialesnių kanalų ribų.

Kaip buvo nurodyta aukščiau, nuo 2022 m. liepos 21 d. iš Rusijos eksportuojamas auksas vis dažniau siunčiamas į šalis, kurios netaiko sankcijų Rusijos auksui. Šios **šalys veikia panašiai kaip tranzito šalys** ir padeda apeiti JK taikomą naujo rusiško aukso importo draudimą. Atitinkamai LBMA GDL rafinavimo įmonės turi sugebėti įrodyti, iš kur gautas kiekvienas gramas aukso ir kokia forma jis gautas. Šioms GDL rafinavimo įmonėms kasmet atliekamas nepriklausomos trečiosios šalies auditas.

Vienos iš **pagrindinių sankcijų apėjimo tipologijų**, siekiant apeiti Rusijos aukso importo draudimą yra sekančios (įskaitant, bet neapsiribojant):

- **Iškastas auksas (dar vadinamas pirminiu auksu)**

Iškastas auksas - tai bet kokios formos, pavidalo ir koncentracijos auksas arba aukso turinčios medžiagos, išgautos kasykloje. Iškastas auksas gabenamas oru ir jūra į vietą, kur jis bus rafinuojamas. Riziką kelia **ribotos importuojamo aukso analizės patikros** ir tai, kad importuojamas **auksas prieš atvežant gali būti sumaišytas**, sumaišant teisėtai ir neteisėtai išgautą auksą. Uosto institucijoms sudėtingiau atlikti patikrinimus vietoje, nes rūdos ir koncentrato kokybė, taigi ir vertė, yra skirtinga.

- **Perdirbtas auksas**

Perdirbtam auksui nėra nustatyto specialaus importo režimo. Jis gali būti importuojamas į Jungtinę Karalystę įvairiais būdais, įskaitant komercinį importą oro transportu ir taip pat kaip keleivinio bagažo prekė. Pagrindinė rizika - **ribotos importo patikros ir sunkumai įrodant Rusijos kilmę**, importo nedeklaravimas ir **piktnaudžiavimas asmeninių daiktų išimtimis**.

Esminis rizikos rodiklis šiuo atveju gali būti naujai įsteigtos bendrovės, kurios pradeda importuoti ir (arba) eksportuoti auksą, arba anksčiau įsteigtos struktūros, kurios pereina prie aukso importo ir (arba) eksporto arba atgaivina neaktyvią aukso importo ir (arba) eksporto veiklą.

Toliau pateikiami keli pagrindiniai **rizikos rodikliai**, susiję su skirtingomis aukso rūšimis. Šis sąrašas nėra baigtinis ir vienam produktui gali būti taikoma daugiau nei viena kategorija.

Iškastas auksas

- Įtarimą keliantis krovinių judėjimas, įskaitant šešėlinio laivyno laivų ir privačių lėktuvų naudojimą;
- Gryniaisiais pinigais pagrįsti sandoriai;
- Auksas yra kilęs iš konflikto paveiktos ar didelės rizikos zonos arba buvo gabenamas per ją.

Auksas skirtas juvelyriniams dirbiniams

- Auksas (arba kiti taurieji metalai) prieš pardavimą nepažymimas prabos ženklu, dėl to gali būti neteisingai nurodyta tikroji aukso vertė;
- Neįprasti klientų, norinčių perlydyti turimus papuošalus ar auksą, įpročiai, pvz. mažos apimties sandorių arba daug klientų, prašančių panašių sandorių;
- Nurodyta perdirbtų arba nekokybiškų papuošalų kilmė neatitinka tos kilmės papuošalų numatomos kokybės ar rūšies.

Daugiau informacijos (anglų k.): file.nationalcrimeagency.gov.uk

Daugiau nei 100 JK bendrovių prisipažino pažeidusios Rusijos sankcijas

2023 m. lapkričio 7 d. buvo pranešta, jog JK advokatų kontorai „Pinsent Masons“ pateikus prašymą, JK finansinių sankcijų įgyvendinimo biuras (OFSI) informavo, kad **127 bendrovės** savanoriškai atskleidė, kad pažeidė Rusijai įvestas sankcijas.

OFSI atsakyme į prašymą neįvardijo bendrovių, kurios pripažino pažeidusios sankcijas.

Daugiau informacijos (anglų k.): [Over 100 UK companies admit to breaching Russia sanctions, according to top law firm - The Institute of Export and International Trade](#)

Iš dalies pakeistos ir išduotos naujos bendrosios licencijos

2023 m. spalio 19 d. OFSI iš dalies pakeitė bendrąją licenciją **INT/2023/3626884**, kuria leidžiama atlikti leidžiamus mokėjimus „Companies House“ (Jungtinės Karalystės įmonių registras). Iš dalies pakeista **leidžiamų mokėjimų apibrėžtis**, įtraukiant į ją mokėjimas už baudas už pavėluotą ataskaitų pateikimą, kurias JK asmenys, kuriems nustatytos sankcijos, turi sumokėti Jungtinės Karalystės įmonių registruir ir kurios susidarė dėl to, kad šie JK asmenys, kuriems nustatytos sankcijos, pavėlavo pateikti metines ataskaitas.

2023 m. spalio 25 d. OFSI išdavė naują **bendrąją teisinių paslaugų licenciją INT/2023/3744968**, kuri pakeitė ankstesnę bendrąją licenciją pasibaigus jos galiojimui 2023 m. spalio 29 d. Naujojoje bendrojoje licencijoje padaryta įvairių pakeitimų, įskaitant susijusius su išlaidų viršutine riba ir ataskaitų teikimo įpareigojimais. Pažymėtina, kad išlaidų riba pagal licencijos A ir B dalis buvo padvigubinta iki 10% sumos, mokėtinos už profesionalias teisines paslaugas ir advokato honorarą, arba 50 tūkst. svarų sterlingų, atsižvelgiant į tai, kuri suma yra mažesnė (100 tūkst. svarų sterlingų, kai A ir B dalys sujungiamos). Licencija galios iki **2024 m. balandžio 28 d.**

2023 m. spalio 27 d. OFSI iš dalies pakeitė bendrąją licenciją **INT/2022/1875276**, kurios pagrindu yra leidžiama tam tikra veikla, susijusi su civilinių telekomunikacijų paslaugų ir naujienu žiniasklaidos paslaugų teikimu. Atitinkamai bendrojoje licencijoje buvo patikslinta, kad PJSC „MegaFon“ ir jos patronuojamosios įmonės, taip pat ribotos atsakomybės bendrovė „Digital Invest“ priskiriamos prie civilinių telekomunikacijų subjektų, kurie patenka po šios bendrosios licencijos apibrėžtimi. Šios licencijos galiojimas pratęstas iki **2026 m. gegužės 30 d.**

JK Aukštasis teismas atmetė M.Fridman skundą dėl OFSI atsisakymų išduoti licenciją

2023 m. spalio 26 d. JK Aukštasis teismas atmetė Michail Fridman skundą dėl OFSI atsisakymų išduoti licenciją. M.Fridman yra žymus Ukrainos kilmės Rusijos-Izraelio verslininkas, kuriam nuo 2022 m. kovo 15 d. taikomos sankcijos pagal Rusijos sankcijų reglamentą. 2022 m. rugpjūčio mėn. M.Fridman pateikė prašymus išduoti leidimus atlikti tam tikrus mokėjimus, pagrįstus JK Sankcijų Reglamento 5 priede numatytais išimtimis dėl **būtiniausių poreikių, ankstesnių įsipareigojimų ir įprastos turto priežiūros**. 2022 m. gruodžio mėn. OFSI priėmė sprendimą dėl jo paraiškos ir **atsisakė leisti atlikti tris mokėjimus**.

M.Fridman ginčijo sprendimus **trimis pagrindais**, tačiau Aukštasis Teismas visus juos atmetė:

- **1 pagrindas:** susijęs su 30 000 svarų sterlingų mėnesinio valdymo mokesčio mokėjimu bendrovei „Athlone House Limited“, kuri buvo atsakinga už atitinkamo turto valdymą. OFSI atsisakė leisti atlikti mokėjimą motyvuodama tuo, kad tai būtų „netiesioginis mokėjimas“ kitam asmeniui, kuriam taikomos sankcijos. Pažymėtina, kad N.Zairovai, kuri yra vienintelė „Athlone House Limited“ akcininkė ir direktorė yra taikomos JK sankcijos.
- **2 pagrindas:** susijęs su 1 850 svarų sterlingų mėnesinio mokesčio mokėjimu bendrovei „Ideaworks“ už namo apšvietimo ir ryšių paslaugų teikimą. Aukštasis teismas sutiko su OFSI, kad šios paslaugos nepatenka į būtiniausių poreikių apibrėžtį.
- **3 pagrindas:** susijęs su nuolatiniu *Athlone House* darbuotojų, įskaitant šešis namų tvarkytojus, turto direktorių ir meistrą, apmokėjimu. Aukštasis teismas atmetė OFSI diskrecijos teisės įgyvendinimo ginčijimą, kuris buvo grindžiamas tuo, kad nebuvo tikslinga leisti tęstinius mokėjimus, kurie leistų sankcionuotam asmeniui tęsti gyvenimo būdą, kurį jis vedė iki tol, kol jam buvo nustatytos sankcijos.

JK FCDO pareiškimas dėl kontrolės kriterijaus po sprendimo Mints byloje

2023 m. spalio 16 d. Užsienio reikalų, Sandraugos ir plėtros biuras (angl. *Foreign Commonwealth & Development Office*, toliau - FCDO) paskelbė pareiškimą po sprendimo byloje Mints ir kt. vs. PJSC National Bank Trust ir kt.

Pareiškime FCDO nurodo, kad JK vyriausybė atidžiai svarsto Apeliacinio teismo sprendimo aukščiau nurodytoje byloje poveikį, ypač teismo nuomonę, kad PJSC „National Bank Trust“ yra „kontroliuojamas“ asmenų, kuriems taikomos sankcijos, dėl jų užimamų politinių pareigų.

FCDO, nustatant sankcijas valstybės pareigūnui, jei įmanoma, siektų sankcijas nustatyti pačiai įstaigai/institucijai, jei FCDO manytų, kad atitinkamas pareigūnas kontroliuoja tą įstaigą/instituciją. Atitinkamai **JK vyriausybė nedaro prielaidos**, kad privatus subjektas, kurio buveinė yra Rusijoje arba bet kurioje jurisdikcijoje, kurioje yra sankcionuotas valstybės pareigūnas, arba kuris yra joje įsteigtas, **savaime yra pakankamas įrodymas**, kad **atitinkamas pareigūnas kontroliuoja tą subjektą**.

Pažymėtina, kad aukščiau nurodytoje byloje Apeliacinis teismas „kontrolės klausimu“ laikėsi kitokios nuomonės nei Aukštasis teismas, pažymėdamas, kad „kontrolės“ sąvoka pagal JK Rusijos reglamentų 7 reglamentą yra pakankamai plati, kad reikštų, jog NBT (subjektas, kuriam nėra taikomos JK sankcijos) yra „kontroliuojamas“ prezidento V.Putino ir (arba) N.Nabiullinos (Rusijos Centrinio banko vadovė). **Apeliacinis teismas taip pat atmetė Aukštojo teismo nuomonę, kad „kontrolei“ nustatyti yra taikoma išimtis, kiek tai susiję su politines pareigas užimančiais asmenimis.**

Apeliacinis teismas teigė, kad Aukštasis teismas, laikydamasis šios nuomonės, „neleistinai suabsoliutino reglamento formuluotę, nes buvo susirūpinęs, kad, jei apeliantai būtų teisūs dėl reglamento pasekmių, pasekmė galėtų būti ta, kad kiekviena Rusijos bendrovė būtų laikytina „kontroliuojama“ V.Putino“. Vietoj to Apeliacinis teismas nurodė, kad JK Rusijos reglamento konstrukcija yra tokia, kad taip gali būti, ir kad ne teismai turi susiaurinti tokią konstrukciją, o vykdomoji valdžia ir Parlamentas turi iš dalies pakeisti teisės aktus.

Paskelbtos koordinuotos JK, JAV ir Kanados sankcijos Mianmaro kariuomenės finansininkams ir ginklų prekeiviams

2023 m. spalio 31 d. Jungtinė Karalystė, JAV ir Kanada nustatė tolesnes koordinuotas sankcijas Mianmarui (Birmai), įtraukdamos į sankcijų sąrašą asmenis ir subjektus, susijusius su Mianmaro kariniu režimu. Šiomis priemonėmis siekiama užkirsti kelią Mianmaro kariuomenei gauti ginklų ir kitų atsargų.

JK nustatė sankcijas **penkiems asmenims ir vienam subjektui**, susijusiems su finansinių paslaugų teikimu režimui arba ribojamų prekių, įskaitant orlaivių dalis, tiekimu.

Kanada paskelbė galiojančių Specialiųjų ekonominių priemonių (Mianmaras) taisyklių pakeitimus, įtraukdama į sankcijų sąrašą dar **39 asmenis ir 22 subjektus** bei išplėsdama draudimą dėl aviacinio kuro.

OFAC į sankcijų sąrašą įtraukė **tris subjektus ir penkis pareigūnus**, susijusius su Birmos kariuomene ir vyriausybe. Pažymėtina, kad OFAC, vadovaujantis Vykdomuoju Įsakymu Nr. 14024, išleido Direktyvą Nr. 1, kurios pagrindu nuo **2023 m. gruodžio 15 d.** JAV asmenims draudžiama tiesiogiai ar netiesiogiai teikti, eksportuoti ar reeksportuoti finansines paslaugas „Myanmar Oil and Gas Enterprise“ arba jos naudai.

JAV

Nustatytos sankcijos Rusijos pilietei, kuri padėjo išvengti sankcijų Rusijos oligarchams

2023 m. lapkričio 3 d. OFAC nustatė sankcijas **Rusijos pilietei Jekaterinai Ždanovai už jos vaidmenį plaunant ir pervedant lėšas virtualia valiuta Rusijos elito vardu**. Šios sankcijos atitinka G7 įsipareigojimą kovoti su sankcijų vengimu ir šalinti spragas, leidžiančias Rusijos valstybei, jos elitui, įgaliotiniams ir oligarchams naudotis virtualia valiuta siekiant kompensuoti tarptautinių sankcijų poveikį.

2022 m. kovo mėn. Jekaterina Ždanova padėjo Rusijos klientui nuslėpti savo turto šaltinį, kad per apgaule atidarytą investicinę sąskaitą ir nekilnojamojo turto pirkimus į Vakarų Europą būtų pervesta daugiau kaip 2,3 mln. dolerių. Dėl Ždanovos teikiamų paslaugų Rusijos asmenys gali patekti į Vakarų finansų rinkas, kurios kitu atveju gali būti blokuojamos dėl JAV ir kitų valstybių taikomų ribojamųjų priemonių. Pažymėtina, kad Ždanova naudojo **virtualią valiutą**, kad įvykdytų **didelės apimties tarpvalstybinius sandorius** klientų vardu.

Ždanova tam tikrų oligarchų vardu atliko virtualios valiutos keitimo pervedimus. Vienu atveju Rusijos oligarchas kreipėsi į Ždanovą, kad ši jo vardu į Jungtinius Arabų Emyratus perkeltų daugiau kaip **100 mln. dolerių vertės** turto.

Be to, Ždanova padėjo teikti Jungtinių Arabų Emyratų mokesčių rezidavimo paslaugas Rusijos klientams ir dalyvavo slepiant jų tapatybę. Teikdama šią paslaugą, Ždanova suteikė klientams teisę gyventi Jungtiniuose Arabų Emyratuose mokesčių tikslais, Jungtinių Arabų Emyratų asmens tapatybės kortelę ir banko sąskaitą. Teigiama, kad mokėjimai buvo atliekami grynaisiais pinigais arba virtualia valiuta ir gaunami į Dubajaus banko sąskaitą, o vėliau kliento nuožiūra pervedami iš Dubajaus banko sąskaitos į užsienio banko sąskaitas. Šios paslaugos privalumas buvo sukurti klientui lėšų kilmę, kurią būtų galima valdyti iš bet kurios pasaulio vietos be papildomų tarptautinių institucijų klausimų.

Daugiau informacijos (anglų k.): [Treasury Designates Virtual Currency Money Launderer for Russian Elites and Cybercriminals | U.S. Department of the Treasury](#)

Nustatytos sankcijos 130 Rusijos subjektų ir trečiosiose šalyse įsikūrusiems subjektams, eksportuojantiems į Rusiją

2023 m. lapkričio 2 d. OFAC nustatė sankcijas **asmenims ir subjektams, kurie prisideda prie Rusijos karinės agresijos prieš Ukrainą**, tiekdami Rusijai labai reikalingas technologijas ir įrangą iš trečiųjų šalių. Be to, sankcijos nukreiptos prieš Rusijos vidaus pramoninę bazę, kuri siekia iš naujo tapti Rusijos karo mašinos palaikytoja.

Pažymėtina, kad negalėdama pati pasigaminti daugelio technologijų, įrangos ir kitų medžiagų, reikalingų kariniam pramoniniam kompleksui išlaikyti ir palaikyti, **Rusija šią gamybą perkėlė į kitas šalis**, todėl, norėdama įsigyti jai reikalingų prekių, **pasikliauja trečiųjų šalių tiekėjais**. Rusija toliau naudojasi kitais teisėtais ekonominiais ryšiais su **Kinijos Liaudies Respublika (KLR), Turkija ir Jungtiniais Arabų Emyratais (JAE)**, kurie tapo užsienyje pagamintų technologijų ir įrangos eksporto, reeksporto ir perkrovimo į Rusiją centrais. Išdo departamentas toliau bendradarbiauja su partneriais, kad užkirstų kelią tolesniam Rusijos sankcijų vengimui ir eksporto kontrolės pažeidimams per jų jurisdikciją. **Naujausi veiksmai, kurių ėmėsi JAE, teikia vilčių**, ir JAV tikisi bendradarbiauti su partneriais, kad patikrintų, ar Rusija nebegali pasinaudoti jų jurisdikcijomis.

KLR, Turkijoje ir JAE įsisteigę subjektai toliau siunčia į Rusiją didelės svarbos dvejopo naudojimo prekes, įskaitant svarbius komponentus, kuriais Rusija remiasi savo ginklų sistemose. Nors Išdo departamentas ir toliau bendradarbiaus su KLR, Turkijos ir JAE vyriausybėmis, kad dvišalio bendradarbiavimo pagrindu kartu pašalintų galimus sankcijų ir eksporto kontrolės trūkumus, **Išdo departamentas nedvejodamas imsis veiksmų, kad neleistų Rusijai naudotis JAV ir tarptautinėmis finansų sistemomis savo agresijos karui prieš Ukrainą palaikyti**.

Didžiąją dalį naujai į sąrašą įtrauktų subjektų, esančių už Rusijos ribų, sudaro JAE subjektai - sankcijos nustatytos **21 subjektui**. Nustatyta, kad šie JAE įsikūrę subjektai **teikia Rusijai logistikos paslaugas**, susijusias su palydovų technologijų, pramoninės įrangos, orlaivių dalių ir kitų technologijų bei įrangos, svarbių Rusijos gebėjimui kariauti, tiekimu. **Turkijoje įsikūrę 12 subjektų, kuriems nustatytos sankcijos, be kita ko, padėjo Rusijai įsigyti mikroelektronikos, baterijų ir metalo apdirbimo priemonių**. Viena Turkijos įmonė taip pat buvo įtraukta į sankcijų sąrašą už tai, kad **bendradarbiavo su Rusijos žvalgybos tarnybomis, siekdama susitarti dėl mokėjimo ir siuntimo detalių**, kad būtų įveiktos sankcijų kliūtys ir prekės būtų išgabentos iš Turkijos į Rusiją. Sankcijos taip pat nustatytos ir **trims Kinijos įmonėms** kurios tiekė Rusijai optinę, telekomunikacijų ir radiolokacinę įrangą.

Daugiau informacijos (anglų k.): [Treasury Hardens Sanctions With 130 New Russian Evasion and Military-Industrial Targets | U.S. Department of the Treasury](#)

Pratęstas bendrosios licencijos, leidžiančios su energetika susijusius sandorius, galiojimas

2023 m. spalio 25 d. OFAC išdavė **bendrąją licenciją Nr.8H**, kuria suteikiamas leidimas vykdyti tam tikrus su energetika susijusius sandorius.

Atitinkamai vadovaujantis aukščiau nurodyta licencija leidžiama vykdyti tam tikrus sandorius, kurie susiję su energetika ir juose dalyvauja vienas ar daugiau licencijose išvardytų subjektų. Licencija taikoma:

- **9 Rusijos bankams** (Vnesheconombank, Otkritie, Sovcombank, Sberbank, VTB, Alfa-Bank, Rosbank, Bank Zenit ir Bank Saint-Petersburg);
- bet kuriam subjektui, kurio **daugiau nei 50% akcijų priklauso minėtoms finansų institucijoms**;
- **Rusijos Centriniam Rusijos bankui.**

Licencija galios **iki 2024 m. gegužės 1 d.**

Nustatytos sankcijos „Hamas“ veikėjams ir finansiniams pagalbininkams

2023 m. spalio 18 d. OFAC nustatė sankcijas **dešimčiai pagrindinių „Hamas“ teroristinės grupuotės narių, veikėjų ir finansinių tarpininkų** Gazoje ir kitur, įskaitant Sudaną, Turkiją, Alžyrą ir Katarą. Šie OFAC veiksmai yra nukreipti prieš grupuotės narius, valdančius slapto „Hamas“ investicijų portfelio turtą: Katare įsikūrusį finansų tarpininką, palaikantį glaudžius ryšius su Irano režimu, pagrindinį „Hamas“ vadą ir Gazoje įsikūrusią virtualios valiutos keityklą bei jos vadovą.

Daugiau informacijos (anglų k.): [Following Terrorist Attack on Israel, Treasury Sanctions Hamas Operatives and Financial Facilitators | U.S. Department of the Treasury](#)

Nustatytos sankcijos Irano raketų ir bepiločių orlaivių programoms remiantiems subjektams

2023 m. spalio 18 d. OFAC nustatė sankcijas **vienuolikai asmenų, aštuoniems subjektams ir vienam laivui**, įsikūrusiems Irane, HonKonge, Kinijos Liaudies Respublikoje (KLR) ir Venesueloje, sudarantiems sąlygas destabilizuojančioms Irano balistinių raketų ir bepiločių orlaivių programoms vykdyti.

Į OFAC sąrašą įtraukti asmenys materialiai rėmė Irano Islamo revoliucijos gvardiją (IRGC), Gynybos ir ginkluotųjų pajėgų logistikos ministeriją (MODAFL) arba jų pavaldinius, gaminant ir platinant raketas ir bepiločius orlaivius.

Daugiau informacijos (anglų k.): [Treasury Sanctions Actors Supporting Iran's Missile and UAV Programs | U.S. Department of the Treasury](#)

FinCEN ir BIS paskelbė bendrą pranešimą apie JAV eksporto kontrolės priemonių vengimą visame pasaulyje

2023 m. lapkričio 6 d. Prekybos departamento Pramonės ir saugumo biuras (BIS) ir JAV Išdo departamento Finansinių nusikaltimų tyrimo tinklas (FinCEN) paskelbė **bendrą pranešimą**, kuriame pabrėžiama, kad finansų įstaigos turi taikyti **rizikos vertinimu pagrįstą prekybos sandorių tikrinimo metodą** ir budriai stebėti, ar fiziniai ar juridiniai asmenys nesiekia išvengti eksporto kontrolės visame pasaulyje. Šiame bendrame pranešime atkreipiamas dėmesys į pasaulinius eksporto kontrolės vengimo požymius, daugiausia dėmesio skiriant **pažangioms ir ypatingos svarbos technologijoms**, kurie taip pat gali būti taikomi ne tik finansų įstaigų, bet ir eksportuotojų deramo patikrinimo veiksams.

FinCEN ir BIS pateikė atrinktą **rizikos rodiklių** (angl. *red-flags*) sąrašą, kad padėtų finansų įstaigoms nustatyti sandorius, kurie gali būti susiję su JAV eksporto kontrolės vengimu. Kadangi vienas rizikos rodiklis nebūtinai rodo neteisėtą ar įtartiną veiklą, **reikėtų atsižvelgti į visus su sandoriu susijusius faktus ir aplinkybes**, nustatant, ar konkretus sandoris yra įtartinas arba susijęs su galimu eksporto kontrolės vengimu.

Rizikos rodikliai (įskaitant, bet neapsiribojant):

- pirkimai pagal akredityvą, siunčiami bankui emitentui, o ne faktiniam galutiniam vartotojui. Be to, patvirtinamuosiuose dokumentuose, pavyzdžiui, komercinėje sąskaitoje faktūroje, faktinis galutinis naudotojas nenurodomas.
- sandoriai, susiję su subjektais, kurie mažai arba iš viso nėra matomi internete.
- klientas nepateikia arba atsisako pateikti bankams, siuntėjams ar trečiosioms šalims išsamią informaciją, pvz. išsamią informaciją apie galutinius naudotojus, numatomą (-us) galutinį (-ius) naudotoją (-us) arba įmonės nuosavybę.
- sandoriai, kuriuose dalyvauja klientai su telefono numeriais, kurių šalių kodai neatitinka paskirties šalies.
- sandorių šalys, nurodytos kaip galutiniai gavėjai arba išvardytos laukelyje "siųsti į", yra pašto centrai, prekybos įmonės arba logistikos bendrovės.
- prekė (programinė įranga ar technologija) neatitinka pirkėjo verslo srities.
- sandoriai susiję su tariamu civiliniu galutiniu naudotoju, tačiau pagrindinis tyrimas rodo, kad adresas yra karinis objektas arba jis yra kartu su kariniais objektais susirūpinimą keliančioje šalyje.
- klientas už prekę moka gerokai per daug, remiantis žinomomis rinkos kainomis.
- paskutinę minutę pakeičiamas anksčiau suplanuotas mokėjimas iš atitinkamos šalies, kuris vėliau nukreipiamas per kitą šalį ar bendrovę.
- sandoriai susiję su mokėjimais, atliekamais iš subjektų, esančių potencialiose perkrovimo vietų punktuose arba apima netipinius siuntimo maršrutus, kad būtų pasiekta paskirties vieta.

FinCEN paskelbė įspėjimą finansų įstaigoms dėl kovos su „Hamas“ ir jos teroristinės veiklos finansavimu

2023 m. spalio 20 d. FinCEN paskelbė **perspėjimą**, kuriuo siekiama padėti finansų įstaigoms nustatyti finansavimo srautus, kuriais remiama teroristinė organizacija „Hamas“. FinCEN ragina finansų įstaigas būti budrias nustatant įtartiną veiklą, susijusią su „Hamas“ finansavimu, ir pranešti apie tokią veiklą FinCEN.

FinCEN nustatė šiuos **rizikos rodiklius** (įskaitant bet neapsiribojant) galinčius padėti nustatyti galimą įtartiną veiklą, susijusią su „Hamas“ teroristų finansavimo veikla:

- klientas vykdo sandorius su į OFAC sankcijų sąrašą įtrauktais subjektais;
- klientas vykdo sandorius su įstaigomis teikiančiomis paslaugas virtualia valiuta bei veikiančiomis aukštesnės rizikos jurisdikcijose;
- klientas, kuris yra labdaros organizacija, gauna dideles aukas iš nežinomų šaltinių ir (arba) neatrodo, kad teikia labdaros paslaugas ir (arba) atvirai remia „Hamas“ teroristinę veiklą ar operacijas;
- klientas, kuris yra labdaros organizacija ar ne pelno siekianti organizacija (NPO), gauna dideles aukas per trumpą laiką iš nežinomo šaltinio ir tada siunčia didelės apimties bankinius pervedimus kitoms labdaros organizacijoms ar NPO;
- klientas atlieka operacijas su žinomais arba įtariamais virtualiosios valiutos adresais, susijusiais su terorizmo ar terorizmo finansavimo aukų kampanijomis.

2023 m. lapkričio 7 d. BIS išleido laikinąjį atsisakymo išduoti leidimą (angl. *Temporary Denial Order*), kuriuo sustabdomos **septynių asmenų ir trijų bendrovių** eksporto privilegijos.

Įtariama, kad šie dešimt subjektų dalyvavo sudėtingoje pasaulinėje viešųjų pirkimų schemoje, pagal kurią **buvo neteisėtai įsigyjamos ir perkamos milijonų dolerių vertės dvejetainio naudojimo elektronikos prekės galutiniams naudotojams Rusijoje**, įskaitant bendroves, susijusias su Rusijos kariuomene.

Daugiau informacijos (anglų k.): [file_\(doc.gov\)](#).

KITOS NAUJIENOS

Roterdamo teismas skyrė laisvės atėmimo bausmę ir baudą už ES sankcijų Rusijai apėjimą

2023 m. spalio 31 d. Roterdamo teismas nuteisė 56 metų rusą Dmitrijų K. **aštuoniolikos mėnesių laisvės atėmimo bausme** už ES sankcijų Rusijai apėjimą. Teismas D.K. įmonei skyrė **200 000 eurų baudą**.

2022 m. Olandų ir Rusijos kilmės verslininkas per 3 mėnesius į Rusiją išsiuntė **20 siuntų**. Tarp jų buvo **vienuolika rūšių prekių**, kurioms taikomos sankcijos, pavyzdžiui, aukštos kokybės elektroniniai komponentai, įskaitant mikroschemas. Teismo sprendime nurodoma, kad iš viso šių prekių vertė siekė daugiau kaip **945 000 eurų**.

Verslininkas suklastojo daugybę dokumentų, kad nuslėptų savo neteisėtą prekybą. Tyrimas dėl šio asmens veiklos prasidėjo po to, kai **bankas pranešė apie neįprastus sandorius**. Pasak teismo, po to kai Rusijai buvo nustatytos ES sankcijos, verslininkas vis dar vykdė verslą su Rusijoje įsikūrusiomis įmonėmis. Šios bendrovės buvo glaudžiai susijusios su Rusijos ginklų pramone ir gynybos bendrovėmis. Paskelbus sankcijas Rusijai, jų apėjimas tapo jo „**pajamų modeliu**“.

Pažymėtina, kad prokuratūra reikalavo šiam asmeniui skirti **trejus metus laisvės atėmimo ir 350 000 eurų baudą**.

Daugiau informacijos (olandų ir anglų k.):

- [36 maanden cel geëist voor handel in sanctie- en dual-use goederen naar Rusland | Nieuwsbericht | Openbaar Ministerie \(om.nl\)](#)
- [Dutch court punishes Russian for circumventing EU sanctions \(trouw.nl\)](#)